

Towards World-class Standard Schools: The case of Japanese language education

Tasanee Methapisit*

Wannisa Vaichayee**

Institute of East Asian Studies, Thammasat University

Abstract

This is a seminar report on a special lecture entitled “Towards World-class Standard Schools: The Case of Japanese Language Education.” The seminar was co-hosted by the Japanese Studies Program, IEAS, and the Supervisory Unit Network no.1, the second foreign language center and supported by the Sakura Network, Faculty of Liberal Arts, and the Japan Foundation, Bangkok. It was held on November 29-30, 2010 at the Institute of East Asian Studies, Thammasat University. The lectures delivered during the seminar were the following: “Using IT to enhance Japanese language learning and teaching,” “Instructional strategies for promoting reading comprehension skills,” and “Classroom activities for teaching Japanese.” The purpose of this seminar was to develop the teacher’s knowledge so as to be able to utilize Japanese learning resources on the internet, to know how to teach reading comprehension skills, and to adapt games and activities for practicing Japanese language in the classroom. Thirty-two teachers participated in this seminar.

Keywords: World-class standards, Use of IT, Reading skills, Classroom activities

* Corresponding author e-mail: tasmetha@gmail.com

** Corresponding author e-mail: mamwannisa@yahoo.com

การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นมุ่งสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล***

ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ

วรรณิษา ไวยฉายี

สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

บทความนี้คือ รายงานผลการสัมมนาอบรม ครูสอนภาษาญี่ปุ่น หัวข้อ “การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นมุ่งสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล” จัดโดย โครงการญี่ปุ่นศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ร่วมกับ ศูนย์ภาษาต่างประเทศที่ 2 (ญี่ปุ่น) โรงเรียนในเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษาเครือข่ายที่ 1 ณ วันที่ 29-30 พฤศจิกายน 2553 วิทยากรรับเชิญมีทั้งหมด 3 ท่าน จากโครงการชากระเนตเวิร์ก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเจแปนฟาวน์เดชั่น หัวข้อย่อยในการสัมมนามีดังนี้ “การใช้ IT เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน” “ทักษะการอ่านเพื่อจับใจความ” และ “กิจกรรมเสริมในชั้นเรียน” วัตถุประสงค์หลักของการสัมมนา คือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของครูผู้สอนภาษาญี่ปุ่นให้มีศักยภาพในการประยุกต์ใช้สื่อต่างๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพโดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในการสัมมนาอบรมครั้งนี้มีครูที่เข้าร่วมทั้งสิ้น 32 คน

คำสำคัญ: มาตรฐานสากล การใช้ไอที ทักษะการอ่าน กิจกรรมเสริมในชั้นเรียน

***สรุปความจากเอกสารประกอบการสัมมนาโดยได้รับการตรวจทานจากวิทยากร

1. บทนำ

โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-class Standard School) คือโรงเรียนที่เกิดขึ้นจากนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในปี 2553 ที่ต้องการยกระดับโรงเรียนชั้นนำจำนวน 500 แห่งทั่วประเทศ ที่มีความพร้อมอยู่แล้ว ให้เป็นโรงเรียนดีมีมาตรฐานสากลภายในเวลา 3 ปี แนวนโยบายที่กำหนดให้โรงเรียนในการพัฒนาและยกระดับสู่การเป็น “โรงเรียนมาตรฐานสากล” คือ ต้องส่งเสริมให้เยาวชนมี “ศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen)” ที่พร้อมใจกันร่วมอนุรักษ์โลก และขณะเดียวกัน ก็ต้องมีคุณลักษณะ “ยอดเยี่ยมวิชาการ สื่อสารอย่างน้อย 2 ภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์” การให้ความรู้ด้านภาษาต่างประเทศจึงเป็นสาระสำคัญสำหรับการพัฒนาให้เป็นที่ไปตามเป้าหมายของโครงการนี้ ในโอกาสนี้ทางโครงการญี่ปุ่นศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษาจึงร่วมกับศูนย์ภาษาต่างประเทศที่ 2 (ญี่ปุ่น) โรงเรียนในเครือข่ายการนิเทศการมัธยมศึกษาเครือข่ายที่ 1 ในการจัดอบรมสัมมนาครูผู้สอนภาษาญี่ปุ่นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี อยุธยา สระบุรี และ ลพบุรี โดยมีหัวข้อในการอบรมดังนี้

1) “การใช้ IT เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน” โดย รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

2) “ทักษะการอ่านเพื่อจับใจความ” โดย รองศาสตราจารย์ ผกาทิพย์ สกุลครุ ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3) “การเสริมกิจกรรมในการเรียนการสอนวิชาภาษาญี่ปุ่น” โดยอาจารย์ ชินุยะ มิกิ ผู้เชี่ยวชาญภาษาญี่ปุ่น เจแปนฟาวน์เดชั่น กรุงเทพฯ

2. เนื้อหาสาระในการสัมมนาอบรม

2.1 “การใช้ IT เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียน” บรรยายโดย รองศาสตราจารย์ ทัศนีย์ เมธาพิสิฐ ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สืบเนื่องจากแผนแม่บท ICT เพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2554-2556 มีจุดมุ่งหมายที่จะ “พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารร่วมกับการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของไทย ให้มีวัฒนธรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างรู้เท่าทัน และมีการบริหารจัดการอย่างมีบูรณาการที่มีประสิทธิภาพเพื่อสร้างการศึกษาแห่งอนาคต” หน่วยงานที่ให้การศึกษาจึงมีพันธกิจดังนี้

1. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรของไทยให้มีวัฒนธรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม วิจารณ์ญาณ และรู้เท่าทัน

2. ส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการแข่งขันของไทย

3. ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงข้อมูลความรู้และทรัพยากรทางการศึกษา

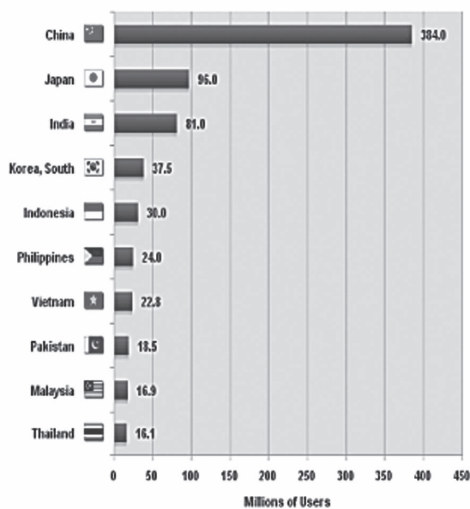
4. ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการด้านการศึกษาที่มีการบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล

อย่างไรก็ตาม จากผลการจัดอันดับความพร้อมในการรับสื่อสารสนเทศ ณ ปี 2008 (E-readiness Ranking 2008) ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ไม่สูงนัก ตามหลังหลายประเทศในภูมิภาคเอเชีย ได้แก่

ฮ่องกง ออสเตรเลีย สิงคโปร์ เกาหลี นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น และไต้หวัน¹ จำนวนประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ตในทวีปเอเชียในปี 2009 ระบุว่า มีประชากรในประเทศไทยราว

16 ล้านคนที่ใช้อินเทอร์เน็ต² NECTEC ระบุว่าในปี 2009 มีจำนวน 18 ล้านคน ซึ่งจะสังเกตเห็นว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณจากปี 2005³

Internet in Asia - 2009
Top 10 Countries

Source: www.internetworldstats.com/stats3.htm
Estimated internet users in Asia 764,435,900 for 2009
Copyright © 2010, Miniwatts Marketing Group

ภาพที่ 1 จำนวนประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ตในเอเชีย

Year (ปี)	Total (ข้อมูลทั้งหมด)	Source (แหล่งข้อมูล)
2009	18,300,000	NECTEC
2008	16,100,000	NECTEC
2007	13,416,000	NECTEC
2006	11,413,000	NECTEC
2005	9,909,000	NECTEC
2004	6,970,000	NECTEC
2003	6,000,000	NECTEC
2002	4,800,000	NECTEC
2001	3,500,000	NSQ/NECTEC
2000	2,300,000	ISP Club/NECTEC
1999	1,500,000	ISP Club/NECTEC
1998	670,000	NECTEC/Internet Thailand
1997	220,000	NECTEC/Internet Thailand
1996	70,000	NECTEC
1995	45,000	NECTEC
1994	23,000	NECTEC
1993	8,000	NECTEC
1992	200	NECTEC
1991	30	NECTEC

ภาพที่ 2 ปริมาณผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

¹ ที่มา http://graphics.eiu.com/upload/ibm_ereadiness_2008.pdf

² ที่มา <http://www.internetworldstats.com/stats3.htm>

³ ที่มา <http://internet.nectec.or.th/webstats/internetuser.iir?Sec=internetuser>

แม้ว่าประชากรที่ใช้อินเทอร์เน็ตจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก แต่ลักษณะการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทยส่วนใหญ่เป็นการใช้เพื่อความบันเทิงมากที่สุดถึงร้อยละ 40.48 และใช้เพื่อการศึกษาอย่างน้อยที่สุดคือเพียงร้อยละ 1.71 (Thaweesak, 2007)⁴

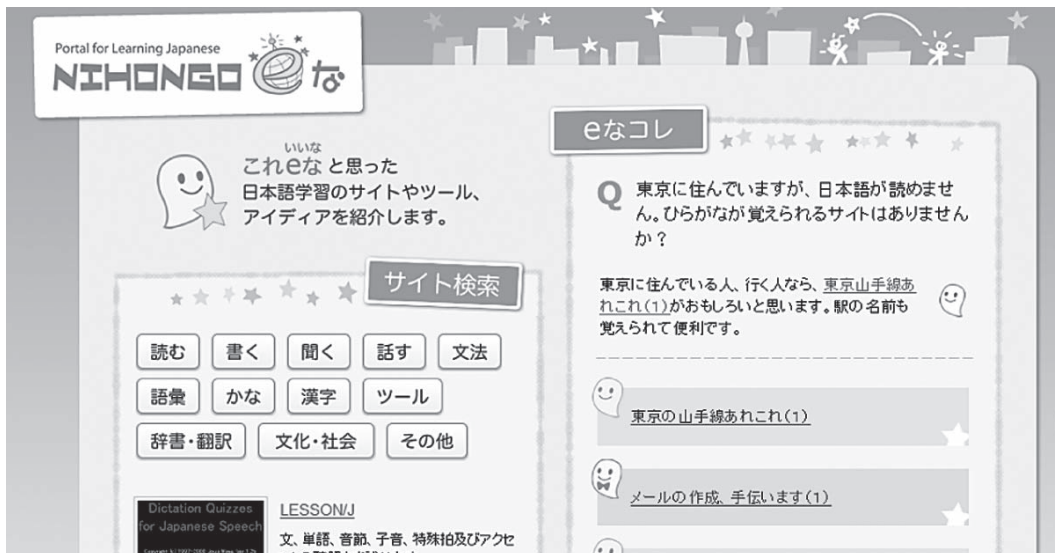
ดังที่ทุกท่านทราบกันดีว่า อินเทอร์เน็ตจัดเป็นแหล่งข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งหากรู้จักใช้ จึงเป็นหน้าที่ของครูอาจารย์ผู้สอนที่จะต้องช่วยกันสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนหันมาใส่ใจและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการประยุกต์ใช้ข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต ในงานสัมมนาอบรมนี้จึงมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ

1) เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ผู้สอนได้รู้จักทักษะการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งความรู้เสริมการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น

2) แนะนำเว็บไซต์ที่เป็นประโยชน์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่นได้

3) สนับสนุนให้ผู้สอนคัดสรรเนื้อหาที่เป็นประโยชน์เพื่อไปแนะนำแก่นักเรียนให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง

เว็บไซต์ที่รวมลิงก์ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นคือ 日本語 e な <http://nihongo-e-na.com/jpn/> ซึ่งจัดทำโดยเจแปนฟาวน์เดชั่น ศูนย์คันทันไซ เผยแพร่ครั้งแรกในปี ค.ศ. 2010 มีการจัดแบ่งลิงก์ตามหัวข้อทักษะต่างๆ อาทิ การอ่าน การเขียน การฟัง การพูด ไวยากรณ์ คำศัพท์ อักษรคาณะ คันจิ เครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้ พจนานุกรม การแปล สังคมวัฒนธรรม ฯลฯ และยังแบ่งตามระดับความยากง่ายเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง

⁴ ที่มา http://internet.nectec.or.th/document/pdf20070824_Important_Internet_Statistics_of_Thailand.pdf

ตารางต่อไปนี้เป็นเว็บไซต์ที่คัดสรรมาเพื่อให้ผู้สอนภาษาญี่ปุ่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน

อักษร	http://www.genkienglish.net/kokugo/hiraganahyo.htm	มีตารางอักษร hiragana คาคาคานะสำหรับพิมพ์และฝึกออกเสียง
	http://www.csus.edu/fl/japanese/gahoh/Japanese.html	แสดงลำดับการขีดตัวอักษรคานะและคันจิ
	http://www.csus.edu/indiv/s/sheaa/projects/genki/hiragana-timer.html	เกมจับคู่อักษรให้ตรงกับเสียง
	http://www.ynihongo.jp/modules/game/index.php?content_id=3	เกมฝึกฟังเสียงเพื่อทบทวนความแม่นยำด้านอักษร
	http://kanjialive.uchicago.edu/web/	สำหรับฝึกเขียน และทำความเข้าใจความหมายคันจิ
สำนวนคำทักทายและคำศัพท์	http://www.tokorozawa-stm.ed.jp/D_base/nihongo/html/japanese.html	คำศัพท์จำเป็นสำหรับนักเรียนในโรงเรียน มีภาพและเสียง รวมทั้งคำแปลภาษาอังกฤษเป็นต้น
	http://www.genkienglish.net/genkijapan/menu.htm	เรียนรู้หรือเพิ่มพูนคำศัพท์ผ่านเพลง
	http://www.tagengo-gakko.jp/jisho/	ตรวจสอบหรือหาคำศัพท์เกี่ยวกับโรงเรียนในประเทศญี่ปุ่น
การออกเสียง	http://tisc.isc.u-toyama.ac.jp/pronunciation/	แบบฝึกฝนการออกเสียงแบบออนไลน์
	http://accent.u-biq.org/naamae.html	พจนานุกรมการเน้นเสียงสูงต่ำในภาษาญี่ปุ่น
สังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่น	http://www.tjf.or.jp/shogakusei/6-1/donna/ichinichi_j.htm	ข้อมูลเกี่ยวกับชีวิตในโรงเรียนประถมของนักเรียนญี่ปุ่น
	http://www.e-hon.jp/demo2/index1.htm	ภาพนิทานโบราณของญี่ปุ่น
บทเรียนออนไลน์	https://www.erin.ne.jp/jp/	เว็บสำหรับตำรา “เปิดโลกภาษาญี่ปุ่นกับเอริน”
	http://jplang.tufs.ac.jp/account/login	ภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น ชั้นกลางที่สามารถเรียนด้วยตนเอง มีระบบสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
	http://www.coelang.tufs.ac.jp/english/modules/th/index.html	แบบเรียนเน้นการพูด เนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย
แบบทดสอบออนไลน์	http://test.u-biq.org/	แบบทดสอบไวยากรณ์ หลายรูปแบบ
	http://www.j-cat.org/	แบบทดสอบออนไลน์เพื่อวัดระดับความสามารถทางภาษา
พจนานุกรมออนไลน์	http://www.jtdic.com/	พจนานุกรมกว่าสี่หมื่นคำพัฒนาโดยคนไทย เพื่อคนไทย
	http://dict.longdo.com/	พจนานุกรมหลายภาษา เพื่อสำรวจคำแปล
	http://cblle.tufs.ac.jp/dic/th/jath/index.html	พจนานุกรมเว็บไทย-ญี่ปุ่น ญี่ปุ่น-ไทย ของศาสตราจารย์ โทมิตะ ทาเคจิโร

2.2 “ทักษะการอ่านเพื่อจับใจความ” บรรยายโดยรองศาสตราจารย์ ผกาทิพย์ สกุลครุ ภาควิชาภาษาญี่ปุ่น คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หนังสือพิมพ์มติชน 8 ก.ค. 2551 ระบุ รายงานผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2548 ซึ่งพบว่า เด็กไทยอ่านหนังสือ “วันละ 7 บรรทัด” นอกจากนี้จากผลการสำรวจการอ่านหนังสือ ของประชากร ปี 2551 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/theme_2-3-1.html) ยังพบว่า อัตราการอ่านหนังสือของคนไทยปี 2548 โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 69.1 ลดลงเหลือร้อยละ 66.3 ในปี 2551 สาเหตุเพราะ 1. ใช้เวลาดูโทรทัศน์ 2. ไม่มีเวลาอ่าน 3. ไม่ชอบอ่าน 4. อ่านไม่ออก

เมื่อเปรียบเทียบกับคนชาติอื่นพบว่าคนไทยอ่านหนังสือน้อยมากราวปีละ 5 เล่ม ในขณะที่คนสิงคโปร์อ่านหนังสือปีละ 45 เล่ม คนอเมริกันอ่านหนังสือปีละ 50 เล่มและคนเวียดนามอ่านหนังสือปีละ 60 เล่ม

จะเห็นได้ว่าประชากรไทยไม่ค่อยนิยมอ่านหนังสือทั้งๆ ที่การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษา และมีประโยชน์นานัปการ อาทิ 1) ทำให้ได้รับข้อมูล ความรู้ ความคิดใหม่ 2) ทำให้ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน 3) ทำให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 4) เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ 5) เป็นทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดชีพ การอ่านจึงถือเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับ ดังนั้นในฐานะที่เป็นครู เราจึงจำเป็นต้องเร่งส่งเสริมการอ่านให้มากขึ้น เพื่อพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ มีสติปัญญา ความรอบรู้ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

ปัญหาในการอ่านของชาวไทยมีหลายประการที่สำคัญยิ่งข้อหนึ่ง ได้แก่ การอ่านแล้วจับใจความสำคัญไม่ได้ การอ่านที่ตีนั้นจำเป็นต้องจับใจความสำคัญของเรื่องให้ได้ หากจับใจความสำคัญไม่ได้ ก็เท่ากับไม่ได้อ่านหรือการอ่านนั้นทำให้ได้รับประโยชน์น้อย กลายเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้ การศึกษา และพัฒนาตนเองในที่สุด

สำหรับการอ่านภาษาญี่ปุ่น โดยมากปัญหาที่พบ คือ ผู้เรียนอ่านไม่ได้เนื่องจาก ไม่รู้คันจิ ไม่รู้

คำศัพท์ ไม่รู้สำนวน ทำให้ไม่กล้าอ่าน อ่านได้ช้า อ่านแล้วจับใจความไม่ได้ ไม่เข้าใจแนวคิดแบบญี่ปุ่น ใน การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น จึงควรเสริมสร้างทักษะ ในการอ่านจับใจความให้แก่ผู้เรียนให้มากขึ้น

ดังที่ทราบกันดีว่า ประเภทของการอ่าน สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ① อ่านละเอียด ② อ่านมาก ③ อ่านเร็วเพื่อเก็บประเด็นสำคัญหรือกวาดหาข้อมูลที่ต้องการ ครูจึงควรเสริมสร้างพฤติกรรมการอ่านที่ถูกต้อง โดยส่งเสริมผู้เรียนให้มีพฤติกรรมการอ่านดังนี้

1. อ่านตั้งแต่ต้นจนจบอย่างน้อย 1 ครั้ง
2. ศัพท์ คำนึง สำนวนที่ไม่รู้จัก ทำสัญลักษณ์ไว้
3. ค้นหาความหมายของคำสำคัญในเรื่อง
4. อ่านอย่างเข้าใจโครงสร้างของบทความ/เรื่อง

ในขณะเดียวกันต้องให้ผู้เรียนตระหนักถึง ลักษณะเด่นเชิงโครงสร้างของภาษาญี่ปุ่นซึ่งแตกต่างจากภาษาไทย ความเข้าใจโครงสร้างของภาษาญี่ปุ่น จะมีส่วนช่วยให้การอ่านมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ลักษณะเด่นเชิงโครงสร้างของภาษาญี่ปุ่น ได้แก่

1. การเรียงลำดับประโยคเป็นแบบ SOV (ประธาน กรรม กริยา)

2. ใจความสำคัญอยู่ท้ายประโยค
3. การเรียงคำในประโยคยืดหยุ่นไม่ตายตัว
4. มีคำช่วยบ่งชี้หน้าที่ของคำนามที่มาข้างหน้า
5. ส่วนขยายอยู่ข้างหน้าคำหลัก
6. คำกริยา/คำคุณศัพท์ มีการผัน/เปลี่ยนรูป
7. มักละประธานในประโยคที่แสดงความคิด/ความต้องการ/ความตั้งใจ/ความชอบ/ความรู้สึก
8. มีรูปสรรจมา รูปสุภาพ รูปยกย่อง รูปถ่อมตัว

วัตถุประสงค์หลักของการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ คือ ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้จริง ซึ่งการฝึกฝนเป็นกุญแจสำคัญที่สุด และในการฝึกฝนไม่มีคำว่ามากเกินไป ทั้งนี้ลำดับการสอนควรให้ความสำคัญกับการรับสาร (INPUT) ได้แก่ การฟังและการอ่านก่อน คือ เริ่มจากการฟังและอ่านให้มากเพียงพอเพื่อให้รู้ว่า คนญี่ปุ่นใช้ภาษาญี่ปุ่นอย่างไรในสถานการณ์ใด ซึ่งจะช่วยให้เราสามารถส่งสาร (OUTPUT) พูดและเขียนภาษาญี่ปุ่นที่ดีและถูกต้องได้

ในการประเมินผลเพื่อทดสอบความสามารถด้านการอ่านขั้นต้นของผู้เรียน มีเกณฑ์การประเมินดังนี้

	การอ่านขั้นต้น
จำนวนคำศัพท์	1500 คำ
อัตราส่วนคั่นใจ	20-25%
ความยาวของเรื่อง	เรื่องสั้น 80-150 ตัวอักษร เรื่องยาว 500-700 ตัวอักษร
ประเภทของเนื้อเรื่อง	รูปธรรม/เรื่องส่วนตัว เช่น ไดอารี่ จดหมาย บทสนทนา
สิ่งที่ทดสอบความเข้าใจ	วลี ประโยค รูปแบบ ข้อเท็จจริง ความเข้าใจเนื้อเรื่อง

คำถามที่พบในข้อสอบการอ่าน ENTRANCE / ADMISSIONS / PAT ได้แก่

- ①～はどう読みますか。
- ②～は漢字でどう書きますか。
- ③～とは何ですか。
- ④～に入るものはどれですか。
- ⑤～に入らないものはどれですか。
- ⑥～は何人/いくら/いくつ…ですか。
- ⑦「そう書いてあります」はどう書いてありますか。
- ⑧～はどうしてですか。
- ⑨～と同じいみものはどれですか。
- ⑩ただしい/ただしくないものはどれですか。
- ⑪言いたいことは何ですか。

ซึ่งเป็นการทดสอบทักษะการอ่านในแง่ต่าง ๆ อาทิ 1) คำศัพท์ สำนวน คำนจ 2) ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงในเรื่องที่อ่าน 3) คำบ่งชี้หรืออ้างอิง (こ・そ・あ) 4) คำสันธานเชื่อมประโยค 5) การตีความจากเนื้อเรื่อง 6) การจับใจความสำคัญ 7) ความเข้าใจเจตนาของผู้เขียนว่าต้องการสื่ออะไรถึงผู้อ่าน และ 8) ความสามารถในการคาดเดาจากบริบท

สำหรับแนวทางในการเลือกเรื่องอ่านสำหรับผู้เรียนนั้น เสนอแนะให้ใช้ข้อดีของความเป็นอาจารย์ไทยซึ่งรู้จักและเข้าใจความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนชาวไทย โดยเน้นที่การสรรหาเนื้อหาที่มีความหลากหลาย น่าสนใจ ส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับญี่ปุ่น หรือให้แง่คิดที่เป็นประโยชน์ ปัจจุบันมีเว็บไซต์ช่วยสอนการอ่านที่น่าสนใจเช่น

เว็บไซต์ <http://language.tiu.ac.jp/> ที่มีบริการช่วยการเรียนรู้การอ่านภาษาญี่ปุ่น ให้ความหมาย คำศัพท์ ญี่ปุ่น-ญี่ปุ่น/ญี่ปุ่น-อังกฤษ สามารถวิเคราะห์ คำศัพท์ คำนจ โดยเทียบกับเกณฑ์การสอบวัดระดับภาษาญี่ปุ่น อีกทั้งยังมีคลังข้อมูลเรื่องอ่านมากมาย

เว็บไซต์ <https://minnanokyozai.jp/> เป็นเว็บช่วยการสอนของ JF มีภาพต่างๆ เกี่ยวกับญี่ปุ่น นำไปใช้ผลิตสื่อได้ ด้านการอ่าน มีเนื้อเรื่องให้อ่าน ระดับชั้นต้น และชั้นกลางตอนต้น มีเสียงอ่านประกอบให้ฟังด้วย

เว็บไซต์ <http://www.hiragana.jp/> มีบริการอ่านคำนจเป็นฮิรางานะทั้งเว็บไซต์ รวมทั้งข้อความ และบทความที่พิมพ์หรือคัดลอกมา เหมาะสำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับชั้นต้น

ในช่วงท้ายของการสัมมนา วิทยากรได้แนะนำตำราการอ่านในแต่ละระดับชั้นไว้ดังนี้

ตำราการอ่านระดับขั้นต้น		
日本語初級読解	三浦昭監修	アルク
みんなの日本語初級 I 初級で読める トピック25	野昭子他著	スリーエーネット ワーク
みんなの日本語初級 II 初級で読める トピック25	牧野昭子他著	スリーエーネット ワーク
タスクによる 楽しい日本語の読み 楽しく読もう	山田あきこ編 文化外国語専門学校編	専門教育出版 凡人社
ตำราการอ่านระดับขั้นต้น-กลาง		
日本語2ndステップ[改訂版]	石川恵子他著	白帝社
日本語中級読解入門	日本語教育・教師協会編	アルク
日本語を楽しく読む本・初中級 読解をはじめめるあなたへ	小出慶一著 日本語教育研究所編	産能短期大学 凡人社
ตำราการอ่านระดับขั้นกลางตอนต้น		
「読み」への挑戦	伊藤博子他著	くろしお出版
ตำราการอ่านระดับขั้นกลาง		
日本のくらし12か月	国際日本語研究所編	(タイ語版あり)
日本語中級読解 新版	日本語教育・教師協会編	アルク
速読用の文化エピソード	三浦昭他著	凡人社
日本語いろいろ	田中望監修	凡人社
どんどん読めるいろいろな話	秋元美晴他著	武蔵野書院
日本語を楽しく読む本・中級 中級からの日本語 読解中心	産能短期大学日本語教育研究室編著 池田重監修	産能短期大学 新典社
ตำราการอ่านระดับขั้นกลาง-สูง		
日本語いろいろ 2	田中望監修	凡人社
日本を知ろう	三浦昭他著	アルク
朝日新聞で日本を読む	伊藤博子他著	くろしお出版
日本語を楽しく読む本・中上級	小出慶一著	産能短期大学
中・上級者のための速読の日本語	三浦昭監修	ジャパントイムズ
日本を知る その暮らし365日[新訂版]	板坂元著	スリーエーネットワーク
実例で学ぶ日本語新聞の読み方	小笠原信之著	専門教育出版
外国人のための新聞の見方・読み方	KIT教材開発グループ編	凡人社
実力アップ! 日本語能力試験スピード読解100	松本節子・星野恵子	UNICOM
ตำราการอ่านระดับขั้นสูง		
日本語上級読解	柿倉侑子他著	アルク
日本を考える五つの話題	架谷真知子他著	スリーエーネットワーク

2.3 “การเสริมกิจกรรมในการเรียนการสอนวิชาภาษาญี่ปุ่น” บรรยายโดย อาจารย์ Miki Shibuya ผู้เชี่ยวชาญภาษาญี่ปุ่นประจำศูนย์ภาษาเจแปนฟาวน์เดชั่น

ในการเรียนการสอนควรมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความตื่นตัวอยู่เสมอ และการทำกิจกรรมเสริมในชั้นเรียนนั้นมีส่วนช่วยให้สามารถเรียนรู้ภาษาได้มาก อีกทั้งยังมีประโยชน์ในด้านการเสริมสร้างมิตรภาพและความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนร่วมชั้นและทำให้การเรียนในชั้นเรียนสนุกสนานด้วยวัตถุประสงค์ของการอบรมนี้ มี 3 ประการคือ

- 1) แนะนำกิจกรรมในชั้นเรียนผ่านการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้เข้าใจเป้าหมายของการทำกิจกรรม
- 2) ทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมกับการพัฒนาทักษะภาษาญี่ปุ่น
- 3) แนะนำวิธีการใช้กิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ และข้อควรระวังในการทำกิจกรรม

2.3.1 การส่งเสริมกิจกรรมในชั้นเรียน ประโยชน์ของกิจกรรม

1. ทำให้การเรียนสนุกน่าสนใจ
2. สร้างบรรยากาศให้เกิดการสื่อสารในชั้นเรียน
3. เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความสามารถน้อยกว่าได้แสดงศักยภาพ

4. ช่วยลดความไม่เป็นธรรมชาติของการที่ผู้เรียนที่พูดภาษาเดียวกันต้องสื่อสารกันด้วยภาษาต่างประเทศ (โดยกำหนดกติกาให้ใช้ภาษาญี่ปุ่นในการทำกิจกรรม)

5. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดลองใช้ภาษาญี่ปุ่นที่เรียนไป

ในการนำกิจกรรมมาใช้ในชั้นเรียนผู้สอนควรคำนึงถึงประเด็นต่อไปนี้คือ

1. ควรเลือกกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ว่า กิจกรรมนั้นทำเพื่อทักษะอะไร ต้องการให้เกิดการเรียนรู้อะไร
2. ผู้สอนควรศึกษาจุดเด่น จุดด้อยของแต่ละกิจกรรมก่อนที่จะนำมาใช้
3. ช่วงเวลาใดที่เหมาะสมในการทำกิจกรรม อาทิ 1) ตอนที่ผู้เรียนรู้สึกประหม่า ยังไม่ค่อยรู้จักเพื่อนร่วมชั้นเท่าใด เพื่อให้รู้สึกผ่อนคลายความกังวลสร้างบรรยากาศหรือตอนที่ผู้เรียนเริ่มง่วง เพื่อกระตุ้นให้ตื่นตัว รู้สึกสดชื่นขึ้น 2) ตอนเริ่มเรียน ซึ่งจะเป็นการอุ่นเครื่อง สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและรู้ตัวว่า “กำลังจะเริ่มเรียนกันแล้ว” 3) ตอนท้ายชั่วโมงหรือตอนสรุป เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกพึงพอใจได้ว่า ได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นแล้ว 4) อาจนำไปใช้ตอนเข้าค่ายภาษาญี่ปุ่นหรือเวลาว่างงานเทศกาลญี่ปุ่นก็ได้

2.3.2 ตัวอย่างกิจกรรมในชั้นเรียน

1) กิจกรรมละลายพฤติกรรม

กิจกรรมละลายพฤติกรรม มักจะนำมาใช้ในตอนก่อนเริ่มเรียน เป็นวิธีการที่เตรียมความพร้อมสร้างบรรยากาศให้ผ่อนคลายก่อนจะมีการเริ่มทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันเป็นทีม กิจกรรมในช่วงนี้ควรส่งเสริมให้มีการขยับตัวเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งจะช่วยให้ผ่อนคลาย และยังทำให้ได้รู้จักกันมากขึ้น กิจกรรมที่ควรทำได้แก่ การเดิน การจับกลุ่มตามจำนวน การจับกลุ่มพวกเดียวกัน การเข้าแถวตามลำดับที่กำหนด และการร่วมกันสร้างรูป เป็นต้น

2) กิจกรรมแนะนำตัว

กิจกรรมแรกที่จะนำมาใช้กันคือ กิจกรรมแนะนำตัว แม้จะเป็นการแนะนำตัวเหมือนกัน แต่เราก็สามารถที่จะนำเสนอให้รูปแบบที่ต่างกันได้ในที่นี้ขอแนะนำ 3 แบบ

a) แนะนำตัวโดยการแลกนามบัตร พยายามแนะนำตัวให้ได้มากที่สุดภายใน 3 นาที

สำนวนที่ใช้คือ

「(ชื่อ) と申します。よろしくお願ひします。」

“ชื่อ_____ค่ะ/ครับ ยินดีที่ได้รู้จัก”

b) แนะนำตัวโดยบอกว่านั่งข้างใคร
สำนวนที่ใช้คือ

「~さんの隣の(ชื่อ)と申します。よろしくお願ひします。」

「~さんの隣の、~さんの隣の(ชื่อ)と申します。よろしくお願ひします。」

c) แนะนำตัวโดยระบุคุณลักษณะเฉพาะของตัวเองลงในกระดาษ

สำนวนที่ใช้ได้แก่

「(กำหนดเอง เช่น 色が白い)シロラットと申します。よろしくお願ひします。」

ผู้สอนควรให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนว่าขณะทำกิจกรรมควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ให้ทำกิจกรรมแนะนำตัวด้วยความสนุกสนาน

2. แนะนำตัวอย่างไรให้อีกฝ่ายจำชื่อเราได้

3. แนะนำตัวอย่างไรให้มีการฝึกเขียนไปด้วย

4. ทำอย่างไรจะสอดแทรกวัฒนธรรมของญี่ปุ่นเข้าไปด้วย

5. แนะนำตัวอย่างไรให้รู้จักคนจำนวนมาก

3) กิจกรรมตะกร้าผลไม้ (fruit basket)

สำหรับฝึกคำศัพท์หรือฝึกอุปขยายหน้าคำนาม

1. เริ่มจากจัดเก้าอี้เป็นวงกลม ให้มีจำนวนน้อยกว่าจำนวนผู้เล่น 1 ตัว ผู้ที่ไม่มีที่นั่งจะเล่นเป็นยักษ์อยู่ตรงกลางวง

2. ผู้ที่นั่งอยู่ในวงอาจแบ่งเป็นทีมใช้ชื่อเป็นผลไม้ เช่น りんご、みかん、ぶどう ก็ได้

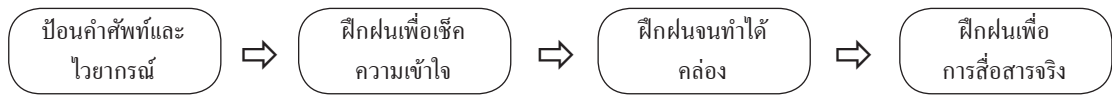
3. ยักษ์ที่อยู่กลางวง จะเรียกชื่อผลไม้ ผู้ที่ชื่อตรงกับที่ยักษ์เรียกจะต้องลุกเพื่อเปลี่ยนไปนั่งเก้าอี้ตัวอื่น

4. ถ้ายักษ์แย่งที่นั่งได้ คนที่ลุกแล้วไม่ได้ที่นั่งก็จะกลายเป็นยักษ์คนต่อไป

เกมนี้ แทนที่จะเรียกชื่อผลไม้ ก็สามารถเปลี่ยนเป็น เรียกคนที่มีคุณสมบัติต่างๆ เช่น めがねをかけている人、名前がSで始まる人 เป็นต้น ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้ฝึกอุปขยายหน้าคำนาม

สิ่งที่ควรตระหนักอยู่เสมอคือ “ความสนุกสนาน” ไม่ได้ก่อให้เกิด “การเรียนรู้” เป้าหมายของกิจกรรมไม่ใช่เพื่อทำกิจกรรมแต่เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทางภาษา ดังนั้น จึงต้องสังเกตให้ดีว่า กิจกรรมเหล่านี้ควรนำมาใช้ ก็ครั้ง นานทีนาที ซึ่งจังหวะที่เหมาะสมคือ จังหวะที่สามารถทำให้ผู้เรียนมีสมาธิและสนใจที่จะทำกิจกรรม

อีกประการหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญ คือ ก่อนเริ่มทำกิจกรรมควรมีการป้อนข้อมูลและฝึกฝนซ้ำๆ มาอย่างเพียงพอที่จะสามารถนำไปสู่การแสดงออกได้ ดังตารางต่อไปนี้

ก่อนนำเสนอกิจกรรม ผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. ผู้เรียนได้เรียนรู้ประโยคเหล่านั้นมาแล้วหรือยัง
2. ขณะเล่นพูดได้ถูกต้องหรือไม่ และ
3. ถ้าพูดผิด ผู้สอนควรจะทำอย่างไรกับผิดนั้นเมื่อใด ควรแก้ไขในทันทีที่พูดผิด หรือ รวบรวมทีเดียวเมื่อเสร็จกิจกรรมโดยจดบันทึกไว้และค่อยสะท้อนผลกลับภายหลังเพื่อไม่ขัดจังหวะของกิจกรรม

4) กิจกรรมประเภทบทบาทสมมติ

กิจกรรมประเภทนี้จะเน้นการสื่อสารที่เป็นธรรมชาติ เพื่อถ่ายทอดข้อมูล ดังนั้นจะต้องฝึกบทสนทนาก่อน เช่น ฝึกบทสนทนาการชักชวนและตอบรับหรือตอบปฏิเสธคำชวนไปเที่ยวหลังเลิกเรียน จากนั้นจึงค่อยฝึกบทบาทสมมติ โดยแจกการ์ดที่กำหนดบทบาทของผู้เรียน ให้คนหนึ่งเป็นคนชวน อีกคนเป็นผู้ที่ถูกชวน กรณีนี้ คู่สนทนาแต่ละฝ่ายจะมีข้อมูลที่ต่างกัน รวมทั้งแต่ละคนสามารถกำหนดเนื้อหาการสนทนาได้ด้วยตนเอง ในการฝึกกิจกรรมนี้จึงต้องปรับเปลี่ยนไปตามเนื้อหาการสนทนาของอีกฝ่ายหนึ่ง

ประเด็นที่สำคัญของกิจกรรมนี้คือ ควรฝึกฝนให้สอดคล้องกับระดับความสามารถของผู้เรียน โดยปูพื้นฐานแบบค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับ ดังนี้

- 1) ต้องฝึกฝนไวยากรณ์และคำศัพท์ให้แม่นยำก่อน
- 2) ฝึกฝนใช้ไวยากรณ์และคำศัพท์ที่จำเป็นสำหรับกิจกรรมซึ่งควรเป็นสิ่งที่เรียนมาแล้ว
- 3) ให้ทดลองสื่อสารจริงโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นที่ได้เรียนมา

2.3.4 สรุปสาระสำคัญในการทำกิจกรรม

1. รู้จักกิจกรรมที่จะนำมาใช้

- กำหนดเป้าหมายของกิจกรรมให้ชัดเจน ว่าต้องการให้เรียนรู้อะไร
- อธิบายวิธีการเล่นหรือกฎกติกาให้ชัดเจน
- ทบทวนเนื้อหาและวิธีการ ว่าสอดคล้องกับหัวข้อที่เรียนหรือไม่ มีการสนทนาอะไรกันบ้าง

2. ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนหรือลำดับที่เหมาะสม

- เริ่มจาก กิจกรรมทุกคนมีส่วนร่วมไปสู่กิจกรรมกลุ่ม และกิจกรรมเดี่ยว
- ป้อนข้อมูลให้เพียงพอก่อนเรียกروضให้ผู้เรียนแสดงออก
- เนื้อหากิจกรรมให้อิสระแต่น้อย แล้วค่อยๆ เพิ่มอิสระ
- เริ่มจากกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ไปสู่กิจกรรมเพื่อการสื่อสาร

3. ใส่ใจในตัวผู้เรียน

- ต้องไม่บังคับหรือฝืนใจผู้เรียนให้ทำกิจกรรม หากฝืนใจก็จะไม่สนุก
- เวลาแบ่งกลุ่มหรือจับคู่ คอยสังเกตนิสัยหรือบุคลิกของผู้เรียนเพื่อให้ได้กลุ่มที่ทำงานร่วมกันได้ดี
- เลือกกิจกรรมที่ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะชนะ เพื่อให้สนุกกับภาษาญี่ปุ่น

3. การประเมินผลการอบรม

ในการอบรมนี้ได้มีการประเมินผลโครงการ โดยให้แบบสอบถาม ซึ่งได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 23 ชุด จากผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 71.88 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ดังนี้

- 1) ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 91.30 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 8.70
- 2) ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สอบวัดระดับความรู้ภาษาญี่ปุ่นได้ระดับ 3 ร้อยละ 82.61 รองลงมาคือระดับ 4 ร้อยละ 8.70 และ ระดับ 2 ร้อยละ 4.35
- 3) ตำราเรียนหลักที่ใช้สอนส่วนใหญ่คือ อากิโกะโตะโทโมดาจิ ร้อยละ 69.57 รองลงมาคือ มินนะ โนะ นิสงโกะ ร้อยละ 26.09 และตำราอื่นๆ ร้อยละ 4.35
- 4) ประสบการณ์การสอนเรียงลำดับร้อยละ จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ต่ำกว่า 3 ปี ร้อยละ 39.13 ประสบการณ์ 3-5 ปี และ 10 ปี ขึ้นไปเท่ากันคือ ร้อยละ 21.74 และประสบการณ์ 5-10 ปี ร้อยละ 17.39
- 5) สำหรับห้องเรียนที่ใช้สอนภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่มีคอมพิวเตอร์ซึ่งเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ คิดเป็นร้อยละ 52.17 รองลงมาคือไม่มีคอมพิวเตอร์สำหรับสอนภาษาญี่ปุ่น ร้อยละ 30.43 กรณีที่ในห้องเรียนมี

คอมพิวเตอร์แต่ไม่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตมีเพียงร้อยละ 8.70

ในการประเมินระดับความพึงพอใจที่มีต่อการดำเนินงานของโครงการอบรม ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยประเมินใน 3 ประเด็น ได้แก่

1. เนื้อหาวิชา : ประเมินตามรายวิชาที่วิทยากรบรรยายตั้งแต่วันที่ 29-30 พฤศจิกายน 2553
2. วิทยากร : ประเมินด้านความชำนาญของวิทยากร ด้านความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ด้านการสร้างบรรยากาศในการอบรม ด้านความน่าสนใจจากการถ่ายทอดความรู้ และด้านการเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น
3. ภาพรวมของโครงการ : ประเมินการดำเนินโครงการในด้านประโยชน์ที่ได้รับ ด้านวิทยากร ด้านกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านคุณภาพการให้บริการ

ผลการประเมินพบว่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความพึงพอใจทั้ง 3 ประเด็น อยู่ในระดับ “มากที่สุด” และคาดหวังว่าจะนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้จริง พร้อมได้เสนอแนะให้มีการจัดอบรมเกี่ยวกับสื่อการสอนและกิจกรรม รวมทั้งขยายเวลาการอบรมให้มากขึ้น